

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ZELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Szines képek . . .

Irta: Zagyva Mariska.

Évekkel ezelőtt utaztam Erdélyben. Utam valahol a radnai hevosok alján végződött. Nem győztem betelni a táj keleidoszkopszerűleg változó, pazar pompájával. Órákig robogott kocsink a nagy hegyek alján kanyargó kristályvízű patak partján. A fenekét elborító színes kavicsok légióját bámultam s fűrészes szemem kereste a tiszta vizek kecses lakóját a pisztrángot. — Nem volt benne.

Annál kellemesebb volt csalódásom, mikor ott a radnai hegyek közt elterülő szép kis városban megtudtam, hogy ez a csacska patakocská nem pisztrángos hegyi ár; hanem az én édes szülőföldem vissza-vissza hívogató szöke Szamosa. Majd hogy megcsókoltam azt az édesen csobogó vizet, a melyeknek lágy dalu muzsikája behatolt hozzám ott a messze idegenben szinte ablakom alatt csörgedezve. Aztán a habok szárnyán sokszor küldtem a kicsi ártatlan Szamosotól az én hazám büszke nagy folyójának, a szöke Szamosnak partjára üzenetet.

Mult tavasszal olvastam erről a ki-

csi patakformájú Szamosról, hogy ott az ő kised bölcsőjében, a nagy hegyek alján, hogy zúgott, zúgott, rontott, kicsiny fahidakat, erős vasúti töltéseket, fehér házikókat, szép nagy szál fákat; mint törte át a csendes partokat s borított gyászba virágos mezőket, kalászos földeket.

Bezzeg a mi nagy hullámzó szöke Szamosunk hátán keresztül-kasul szelve hatalmas vashidakkal; körülbástyázva erős kőfalakkal, nem igen rakoncátlanodhatott.

Mostanában sokat írnak az újságok apró gyermekekről; de akik csunya, rút és nagy gazságok szánalmas hősei. 10—12 évesek a kis züllöttek. Milyen ártatlan virágfakasztó korban borult ezekre az élet szegényes iszapja. Ja, mert míg a nagy folyók partjait kőfal közé szorítjuk; a kicsinyek sekélyes vizét futóhomok is alig védi. Pedig a kicsi is lehet szánalmasan nagy a romlásban. Im az élet mutatja.

Sok szó esik itt is az én mai nevelésről. A rendszerek és rendszertelenségek sokféle módjához — jaj dehogy is szölok. Törjék magukat ezzel a pedagó-

gusok! — Csak erről a szép mezőről egy pár képet! Amit láttam. Amint láttam.

Színházba készül a kis diák. Még nem volt soha. Ugynevezett ifjúsági előadás lesz. A szülők engedik, hogyne, a többi is megy. Azt mondják, hogy ez hatalmas segítő eszköz a nevelésben; mert a gyermeknek látni kell, ha nem is valódi életet, de ehhez hasonlót, „tehát” színházat legalább.

Persze valami történelmi darab, vagy gyenge vígjáték, rémesen rossz előadásban.

A kis diák nem sokat okul biz ebből; de azért élvez! Igen a fényt, a lármát, a kosztümoeket s a csinosarcú nait, szóval nem a darabot, hanem a színházat.

Előadás után aztán így alakul a fiúk közt a diskurzus:

— Hogy tetszett Muki?

— Mi, a darab?

— Hm! Nem hallottam, nem is figyelttem.

— De pajti, az a Nusi remek volt szentigaz!

Holnap operett lesz, ott még isticsebb. Elszököm este! hacsak a karzatra is biz Isten!

Ugy-e, szépen nevel a színház?!

T Á R C A.

Gyászbeszéd.

Dálnoki Teleky József főreáliskolai r. tanár felett.

Az alvinci róm. kath. temetőben 1913. február hó 15-én mondotta:

Zlamál Ágost.

Tárva, nyitva ennek a csendes temetőnek a kapuja, hiszen a föld öle legújabb lakosát várja s fogadja be. Elhangzott ajkunkon szentegyházunk fohásza: In paradysum deducant te Angeli, A paradysomba kísérjenek téged az angyalok!

Mielőtt azonban kedves halottunknak sokat szenvedett testét átadnók az anyaföldnek, hogy itt életében alig ösmert drága szülői mellett élvezze a föle eleddig megtagadott pihenést és nyugalmat, ezen tágranyított sír szélén még egy pillanatra feltartóztatjuk, hogy leröjjük vele szemben a kegyeletes szeretetnek mindnyájunkban élő érzelmeit.

Nem salamisi gályákat hordozó, hatalmas árral hömpölygő folyam ömlött itt be az örökkévalóság tengerébe; de befutott egy kedves, virányos partok közt tovasiető kis csermely, amely a maga rövid útjában, amerre csak kanyargott, mindenfelé üdeséget, kedvességet, életörömet vitt. Meg-megrezzenő habjaira az élet derűjének fénysugarai csillámlottak meg s tükrözödték vissza, szívárványszint játszva s addig, míg ott fúthatott az élet deli verőfényén, sok-sok energiát, meleget szedett magába... s ime, téli fagy borult a kis patakra, megdermedt, jéggé merevedett szive s elnémultak vígan csacsogó aikjai...

Nem óriási, viharokkal elszántan dacoló tölgy zuhant itt a porba; de egy virágokkal ékeskedő és bőséges terméssel kecsgető gyümölcsfa dőlt ki. Mindnyáján vérmes reményekkel tekintettünk rá, hiszen szemünk láttára virult, fejlődött, izmosodott; már-már mosolyogtak a zöld lombok közül az érett, piros színű és csábos illatú gyümölcsök... s ime, zivatar zúdult a fejlődő csemeteré, kidült a fa

virágostól, gyümölcsöstől... meghalt kedves Józsinak életének virágában, alig 28 éves korában...

Ő pedig mennyire szeretett volna még élni! Élni és működni azon a téren, amelyre éjjeli-nappali nagy és kitartó munkássággal készült s a melyen 5 év óta oly nemes ambícióval és fényes sikerrel működött. Kedves Józsinak már mint gyermek — a Gondviselés kifürkészhetetlen intézkedése következtében — mint anyátlan-apátlan árva gyermek évein fölüllemelkedő komolysággal és bámulatos szorgalommal tanult; hiszen szülőitől örökölt ősnemes neve mellett is arra volt utalva, hogy saját verejtékes fáradságával szeresse meg s biztosítsa magának a megélhetés nehéz mesterségét. A gyermekek Sopronban, áldott lelkű gyámszülői jótekonny gondozása mellett, majd meg Gyulafehérvárt és itt a régi udvarházak régi jó időkről regélő termeiben teltek-száltak s ezerféle benyomásainkkal gyorsan érleltek a derék ifjává fejlett Józsinak minden szépre, jóra és nemesre fogékony és érzékenyen regélő keblét. Vannak percek

Oberbauer A. Utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.

A legjobb hírnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Bizony a ma gyermeke, hamarabb ismeri az élet mélységeit, mint a szépségeit.

Nem külső meglátások viszik dülöre a válságba sodort ifjú lelkeket; hanem azok a finom, csendes magabizonyosságok, amik nyomán ezek a mélységek áthidalva lesznek azzal az erővel, mely a hitből fakad.

Uj korszakban élünk. Egy sajátosan speciál kor ez a miénk.

Az ujságok kora. Az ujságolvasás lázas, mohó kora.

Mindenki olvas. Persze, a ki tud. S hála Istennek már sokan tudnak. Csak az a baj, hogy nem tudják, hogy mit. Iskolák közt lakom. Elemista fiúkat látok vásott ruhában, lyukas csizmában napnap után ujságot vásárolni. Kérdi a pöttyön társa: — Hunnét van pénzed Ferke, arra az ujságra?

Ad a mamám cukorra! — De mindig ad az anyád?

— Ha nem ad, ellopom!

Láttam a napokban két nagyocská gimnázistát, amint a rikkancstól válogatták az ujságokat.

— Tessék úrfika, — így a rikkancs: — Itt az Est, ez a Nap, de van itt ám Pesti Napló is — ebbe vannak finom dolgok! A boldog fiúcskák reszkettek a gyönyörtől, hogy válogathatnak.

Vettek. — Ki mit!

— Beszélgették:

— Tudod, nekünk nem szabad ott-honn semmiféle napilapot olvasni. Apuka eldugja az orrunk elől. Hát így fogok ki az öregeken.

— Bizony nálunk sincs különben! Biz én azért mindennap olvasom az Estet! — Így a másik! — Persze nagy titokban, mert az anyám, tudod, *olyan ájtatos!*

— gyászos gyülekezet! — az ifjú lelkek életében, amelyek annak legfájdalmasabb, de egyszersmind legragyogóbb szakát képezik: midőn a lélek az életküzdalem első benyomásai alatt rendeltetésének titkát megfejtési törekszik. A lángoló képzelet ezerféle alakban festi az életeszmény emelő alakját, — lázas nyugtalansággal számíttatja és latolgatja önerőit, — a hit világa mellett száll le lelke mélyébe s kutatja az ott elrejtett gondolatokat, érzelmeket, vágyakat... amíg aztán elhatározását kimondja, szárnyait kibontja...

A mi kedves Józsink a tanári pályát választja élete hivatásául és szépnek ígérkező munkássága teréül.

S erre a pályára, amely minden tekintetben egész embert kíván, szerföltött nagy buzgalommal készült. Egyetemét éveit állandó, lázas munkásság tölti be. Ifjú kora dacára sohase vett részt az élet apró, bohó örömeiben, — nem ismerte az aranyos fiatalágnak — a világ szerint — élvezetet nyújtó oldalait... ő kutatott, tanult, írt; igazi komoly és mélyen átértzett hivatással készült pályájára, amelyet ő nem csupán ideális lelkesültséggel, hanem széleskörű tudással kívánt szolgálni. És szolgált is, de csupán néhány évig.... És nekem úgy tetszik — egy-egy —, hogy ez a tülfeszített, ez az idegölő, ez a — szó legigazibb és legnemesebb értelmében ön-

— Ugy-e ezeket sem kell már jobban világosítani! Pedig nem egy-két ilyen legényke van ma, már az oly kevés ártatlanok között.

*

Piacon járok! A gugon ülő kofanéni és a sátorban terpeszkedő kofahölgy unatkozik. Nincs terefe. Nem sok a vásárló. A hideg metsző s a kofanénik hallgatnak. — Előkerül a madzagos okularé s a kötbő alúl az ujság: A Kis Ujság, de legtöbnyire a Nap. Ugy olvas az egész kofahad, pár perc mulva mintha fűtött kaszinóban ülne.

Pompás alkalom a háttérben settenkedő maszatos, kócos kis csirkefogóknak az almalopásra.

— Röhögve fut az ipse a tiltott gyümölcsessel, s a kofanéni csak most kezd ébredezni az Ujság tündérvilágából. A többi már csupa kacagás!

De azért a fránya lapot, ami miatt meg is lopták, finom gyöngédséggel rakja a kebelibe; akár a pénzés strimflit.

— Bizony, bizony ne is álmódjunk mi igazi keresztény restaurációról, amíg a piacon s az utcán tiziféle pogány ujságban válogathat az olvasást szomjazó lélek, a mi egyetlen, vékonyka kétfilléreském mellett.

Megnyitó beszéd.

Az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat közgyűlésén 1913. február hó 23-án.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Öröm fogja el szíveket, midőn most azon szerencsésben részesülhetek, hogy az Erdélyi róm. kath. Irodalmi társulat munkás tagjait ezen közgyűlésen, mondhatom szép gyűlésen, mély tisztelettel köszönhetem és üdvözölhetem. Ez a nagy öröm nem azért van bennem, hogy én

feláldozó munka az, amelynek ő korán vált valódi — mártírává. Hasztalan vették őt édes testvérei és gyámszülei annyi féltő gonddal, annyi odaadással, minden szolgálatrakész ápolással körül, — kilobbant belőle az élet lángja, mint a mécses világa, amelyből kifogyott a tüzet tápláló olaj. Mint a hogyan a repkény dúsan hajtja zöld leveleit, csakhogy betakarja az omladozó romot: úgy fejtették ki az ő hozzá tartozói szívük-lelkük összes viruló hajtásait, hogy bár egy parányi életet, egy röpke mosolyt lássanak varázsolni a boldogult közelébe, — de hasztalan, a mulandóság már rátette Józsinkra romboló kezét... Józsi meghalt!

Adjuk át tehát most a boldogult földi részeit az anyaföldnek, hadd pihenjenek itt az édes szülők szíve porával egyesülve, csendesen a föltámadás dicső hajnaláig. Halhatatlan lelkéért pedig imádkozunk, hogy az élet és halál Urától, a jóságos és irtalmas Istenőtől, kit ifjú szívének egész hevével szeretett s kinek kevés ideig ugyan, de teljes odaadással volt hűséges szolgálója és a Kivalé kiengesztelődve lépte át az örökkévalóság küszöbét, — mielőbb hallhassa ezen örvendetes ígétet: „Örülj jó és hív szolgám; mivelhogy a kevesben hű voltál, sokat bizok rád; menj be Uradnak örömébe. Ugy legyen. Amen!

— vagyok szerencsés ilyen kiváló testületet köszönteni: hanem azért, mert látom, és tudom, hogy ezen jeles társulat tiszteletreméltó tagjai egy igen fontos és kényes ügynek elszánt harcosai; és most is azért gyűltek össze, hogy új erőt merítve, annál hathatósabban szolgálhassák ezután is a szent ügyet. Ez a szent ügy pedig nem más, mint a valódi tudomány és a valódi művelődés; igazi tudomány és igazi művelődés, valamint a sajtó, mely ezeztől manapság elválaszthatatlan. Kétezer év iratai és okmányai bizonyítják, hogy az igazi tudomány és művelődés csakis keresztény alapon lehet minden tekintetben szép és tökéletes.

A régi görög és latin műveltség csak a kereszténységben volt igazán szép és tökéletes, mert ennek klasszikus emlékeit a kereszténység átvette, megisztította és közkincsé tette. Szent Agoston, szent Ambrus, szent Jeromos, szent Gergely pápa, valamint szent Vazul, nazianzi szent Gergely, aranyászú szent János, szent Athanázusz és számtalan mások az óklasszikus tudomány és műveltség keretében tökéletes keresztények, szentek és világhírű tudósok voltak. A pogány fel fogás és pogány érzés porából és tavából szépen kiválogatták a drága gyöngyöket és bámulatosan értékesítették az egyház és emberség javára.

A népvándorlás viharai a kereszténységet és a műveltséget végveszélylyel fenyegették. De Krisztus egyháza mindent megmentett. A püspöki várak és szent-benedekrendi kolostorok féltékeny gonddal gyűjtögetvén össze a régi pogány és keresztény tudományoknak, művészetnek és műveltségnek feltalálható emlékeit és okmányait. Azokat a veszés időben biztos helyeken elrejtették, őrizték és buzgó embereik még életük feláldozásával is védelmezték. A borzalmas viharok elmúltával jámbor papok és szerzetesek újból napfényre hozták úgy a szentkönyveket, mint a klasszikus kodexeket a szép-művészetek minden emlékeivel.

Hirdették újból a barbár népeknek Krisztus evangéliumát; a szentírást új nyelvekre fordították; a sok rombolástól kerges, barbár kezeket betűk vetésére vezették. Építettek, rajzoltak, faragtak, festettek, könyveket másoltak, őserdőket irtottak, szántottak, vetettek és buzgó imádkoztak. Gallia, Germania, Hispania, Itália és más országok újból virágozni kezdtek, újból békét és boldogságot élveztek Krisztus egyháza által. A mai műveltségnek, tudományának, művészetnek és minden más nemes tetteknek és érzelmeknek, melyek a népeket a mai kulturális magaslatoakra felemelték: Krisztus egyháza vetette meg az alapjait. A sajtónak is, mely napjainkban a legnagyobb hatalom: szerzője a kath. egyház Justinus és más keresztény hitvédők a keresztényeké kiirtani törekvő pogány császárokhoz nyílt emlékiratokban mentek az üldözött keresztények számára szabadságot és jogot kérni, sőt követelni. Mi volt ez, ha nem keresztény kath. sajtó? A tévántitók tévedései és erőszakoskodásaival szemben a kath. egyház tiszta elveit, erkölcsit és igaz tanait leghíresebb egyházi férfaink szintén sajtó útján vagyis írott köny-

vekben és emlékiratokban védelmezték mindig. Az országgyűlések és egyházi zsinatok határozatait papok írták le; az írásbeli okmányokat papok készítették; a fejedelmek és főurak iródeái papok voltak; a közjegyzői hivatal papok látták el; a krónikákat papok írták; az úrlakodók követei, megbízottjai és hírhordói papok voltak; a népeket írás-olvasásra szerzetesek és papok tanították meg. Egyezőval mindazon működést, mit a mai papság, a hivatalok, iskolák és a sajtó kifejtének, majdnem kizárólag a papság végezte sok-sok századon át; és a sajtó mai munkásai, kik legnagyobb részben már laikusok, csak folytatják a papság régi működését. Különség csak annyiban van, hogy régebben írták a betűket, most nyomtatják; régebben inkább a közjórét írták és nyomtatták a betűket, most pedig a sajtó leginkább a jó haszonért és hatalomért fáradozik és nagyobb méretekben dolgozik. A mi keresztény sajtónk, a mi tudományunk és működésünk megmaradt a régi jó szellemben, az idealizmusban. Nemes törekvéseink most már papoknak és laikus híveknek együttműködésében az, hogy az iskolában, templomban, társadalmi téren és a sajtóban előmozdítsuk és terjesszük a kulturát, a közművelődést; hirdessük a keresztény vallásnak örök igazságait és erényeit; hirdessük az igaz tudományt és annak hasznos voltát; tanítsuk az embereket minden téren nemes gondolkodásra és erények gyakorlására; ébresszük fel és erősítsük meg felebarátainkban a változatos érdeket, a jó erkölcsöket, a hazafiságot és felebaráti szeretetet. Hozzuk létre szép, kellemes, igazi és hatalmas kulturétet a keresztény szellem gyönyörű harmóniájában.

Ezen üdvös, magasztos és közös munkánkban hatalmas ellenfelünk akad éppen a sajtó terén. A nemes ellenféllel szívesen küzdünk és győzünk is harag nélkül; azonban nem mindig nemes ellenféllel van dolgunk. A mint vannak balkáni banditák, akik árthatlan gyermekeket, védtelen nőket és öreg embereket galádul legyilkolnak és a gaztettet hitványul vitézségnek mondják: úgy vannak sajtóbanditák is, kik szennyes kezekkel betörnek a vallásosság, erkölcsösségnek, igaz tudományosság, becsületességnek és nemes hazafiságnak szentélyeibe, és ott mindent összetörnek, összetipornak és bemocskolnak. Az ilyen ellenfelet mint a burjánt ki kell irtani, mert vele tisztességesen harcolni nem lehet. Ezek a sajtónak konkolyai, mételyei. A sajtó manapság olyan szükséges és hasznos, mint a mindennapi kenyér. De a mint vannak élelmiszerhamisítók, úgy vannak sajtóhamisítók is. A búzát a konkoly miatt, és az ételneműeket a hamisítás miatt el nem pusztíthatjuk, mert ez nem volna okos dolog. A földet kell alaposan felszántani és megmunkálni és abba tiszta búzaszemeket vetni: s mindjárt kevesebb lesz a konkoly, és azt a keveset is aratáskor elégetjük. Az élelmiszereket pedig vegyük azoktól, kik nem hamisítanak. Ne panaszkodjunk tehát a szántóföldekre a konkoly miatt, sem az egész sajtóóra a rossz sajtótermékek miatt: hanem szó és panasz nélkül okos és szorgalmas munkával gyökerében irtsuk ki a gázt, mi annyi bajt okoz. Hivatalos

kötelességeink teljesítése között, magán és társadalmi érintkezésünkben, gyűléseken, felolvasásainkban és levelezéseinkben mintegy észrevétlenül ajánljuk, sürgezzük, terjesszük és követeljük a jó sajtó termékeit, a rossz sajtó termékeit pedig, mint a burjánt kitépésre itéljük és a szemétdombra valónak és elégetésre méltónak tartjuk. A társadalom, különösen a keresztény katolikus társadalom ily módon jól megmunkálva nem fogja bevenni, sőt nem fogja tűrni a sajtókonkolyt; a szellemi táplálékot sem fogja hamisítótól vásárolni, ha megtalálja rövid útját a valódi jó cikkeknek.

A keresztény és hazafias szellemű sajtót ne dugjuk el, ne vessük meg, ne nézzük le; hanem inkább megrendelésekkel, pontos előfizetéssel és tehetségünk szerint való szorgalmas munkával terjesszük, erősítsük és emeljük. Ne vegye el kedvünket az a tény, hogy a gonosz sajtóval szemben gyengébbek vagyunk, hiszen mindennap látjuk, hogy a burján és gízgaz magától nő minden ápolás nélkül és a nemesebb növényeket kiirtással fenyegeti, ha a jó gazda és jó kertész a burjánnak folytonos pusztításával meg nem előzi a bajt. Az se bántson nagyon, hogy a mi sajtónk egyszerűbb köntösben jelenik meg, a perditásajtó pedig círában, mert hozzánk a tisztességes egyszerűség illik; de mégis ügyeljünk, hogy a kor követelte kedvesség és elégyület meglegyen. Követelő és bántó fellépéssel kizárólagos és túl kirívó eljárással többet ártunk szent ügyünknek, mint a mennyit használni akarunk. Így még azokat is elijesztjük, kik velünk volnának. Ha túl papias a sajtó, vagyis világosabban szólva, a nagyközönség számára szerkesztett lapok: a laikus elem azt mondja, hogy ez nem nekünk, hanem papoknak való, és ott hagyja. Ma olyan körülmények között élünk, hogy a jó szellemet és jó eszméket igen gyakran csakis észrevétlenül lehet eredményesen az emberek szívébe és elméjébe átültetni és beitatni.

Irodalmi társulatunk és annak organuma a „Közművelődés“ ezen irányban férfias munkát végzett eddig is; miből azon erős reményünk származik, hogy jövőben a kor kívánalma szerint még határozottabban fog munkálkodni. Az Irodalmi Társulatnak megjelent tagjait, valamint a kedves vendégeket szívből mély tisztelettel üdvözlöm és a közgyűlést megnyitom.

Dr. Balázs Endre.

A világegyházból.

I.

Az egyházi hierarchia területi eloszlása világrészek szerint a következő. a) Latin szertartás:

Európa: Patriarchatus 3, érsekség 115, püspökség 493, független apátság 17, ap. helynökség 8, ap. felügyelőség 4. Összesen: 640.

Ázsia: Patriarchatus 2, érsekség 12, püspökség 27, ap. helynökség 65, ap. felügyelőség 15. Összesen: 119.

Afrika: Érsekség 2, püspökség 13, független apátság 1, ap. helynökség 45, ap. felügyelőség 28. Összesen: 89.

Amerika: Érsekség 55, püspökség

223, független apátság 4, ap. helynökség 22, ap. felügyelőség 12. Összesen: 316.

Ausztrália: Érsekség 7, püspökség 25, független apátság 1, ap. helynökség 17, ap. felügyelőség 8. Összesen: 58.

b) Keleti szertartások.

Európa: Érsekség 3, püspökség 12, ap. helynökség 1. Összesen: 16.

Ázsia: Patriarchatus 5, érsekség 18, püspökség 38, ap. helynökség 4. Összesen: 65.

Afrika: Patriarchatus 1, püspökség 3. Összesen: 4.

II.

A kath. hierarchia a francia birodalomban 1913-ban.

Európa: Érsekség 17, püspökség 67.

Ázsia: Érsekség 1, ap. helynökség 12.

Afrika: Érsekség 2, püspökség 3, ap. helynökség 10, ap. felügyelőség 6.

Amerika: Püspökség 2, ap. felügyelőség 2.

Ausztrália: Ap. helynökség 3.

Összeadva lesz 125 joghatósági kerület.

A német birodalomban pedig:

Európa: Érsekség 5, püspökség 20, ap. helynökség 3, ap. felügyelőség 2.

Afrika: Ap. helynökség 7, ap. felügyelőség 3.

Ausztrália: Ap. helynökség 4, ap. felügyelőség 2.

Összesen 46 joghatósági kerület.

III.

A kath. anyaszenegyház Amerika Egyesült-Államaiban s az ő világi főnhatósága alatt álló területeken.

Amerika: Érsekség 14, püspökség 84, független apátság 1, ap. helynökség 1, ap. felügyelőség 1, Főnhatósági területek összesen 101.

Ausztrália: Érsekség 1, püspökség 8, ap. helynökség 2, ap. felügyelőség 1. Főnhatósági területek összesen 12.

Az Oltáregyesület központi igazgatósága kimutatást szándékozik adni egyházmegyénkben levő Oltáregyletekről. Az egyesületek vezetői szíveskedjenek egy levelezőlapra a kérdésekre választ küldeni:

1. Mikor alakult?
2. Hány tagja van?
3. Ki az elnöke?
4. Ki az igazgatója?
5. Miben nyilvánul működése, élete?
6. Mennyi tagsági díjat küldtek be?
7. Mit kaptak? (Bárhonnét.)
8. Vagy mit szereztek be?

A választ kéri az alulírt március hó végéig.

A honnét választ nem kapunk, nem létezőknek tekintjük.

SOÓTHY,

oe. igazgató.

Közgyűlések.

Az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat közgyűlése.

Az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat folyó hó 23-án tartotta évi rendes közgyűlését. Az erdélyi kath. társadalomnak ez az egyetlen intézménye, amely a maga szervezetségével az újabb időknek a katolicizmust közelebről érdeklő kérdéseiben függetlenül és szabadon állást

foglalhat, s amely éppen ennél a helyzeténél méltán tarthat számot az erdélyi katolikus intelligencia fokozott érdeklődésére és élénk figyelmére. A gyűlésen megjelentek díszes névsora kétségtelenül arról tesz bizonyosságot, hogy ez az érdeklődés és figyelem nemcsak hogy megvan az Irodalmi Társulat működése iránt, hanem évről-évre fokozódik is, ami örvendetes jelenség s buzdításul szolgálhat a vezetőségnek a további kitartó munkára.

A gyűlésen megjelentek: Majláth G. Károly gróf erdélyi püspök, Koródy Péter dr. kanonok, Balázs Endre dr. papnövé. int. kormányzó, Soóthy Gyula lelkiigazgató, főszerkesztő, Péter Antal dr., Szentiványi Róbert dr. papnövé. int. tanárok, Héjja Kálmán közp. pénztáros, Koródy Imre közp. pénztári ellenőr, Kárpiss János főgimn. igazgató, Zlamál Ágoston, Király Gáspár, Albert Vilmos, Imre Lajos, Bujáki Domokos, Barts Gyula dr., Lésztján József, Csabry Bonifác dr. főgimn. tanárok, Csérni Béla dr. ny. főgimn. tanár s a papnövéndékek és még számosan. A jelen voltak közt még meg kell említenünk Szilágyi Dózsa nagyváradi premontrai főgimn. tanárt és Kabán József kolozsvári siketnéma-int. igazgatót, akiket püspök urunk öngyméltósága mutatott be az egyesületnek.

A gyűlést Balázs Endre dr. elnök nyitotta meg egy mindvégig lelkes és emelkedett hangú beszéddel. Beszéde elején püspök urunk mult évi jubileumáról emlékezett meg s bensőséges és meggyőződéssé igaz szavakkal fejtekte ki az Irod. Társulat háláját, ragaszkodását és szeretetét azért a meleg érdeklődésért, azokért a hasznos útmutatásokért, azokért az adományokért, amelyekkel a kegyelmes püspök úr az Irod. Társulatot céljainak a megvalósításában folyton emeli és elősegíteni igyekezett. Szívünk, lelkünk mélyéből járunk hozzá mi is a jubileumi jókívánásokhoz, s áhítatos imával kérjük a Mindenhatót, hogy áldja meg őt egészséges hosszú élettel, hogy az Irod. Társulatnak, egyházmegegyének, az egész országnak javára minél hathatósabban és eredményesebben munkálkodhasson közre kitűzött nagy céljai és feladatai érdekében.

Lelekes éljenzés követte az elnök meghatározott szavait jelélül annak, hogy az Irod. Társulat minden egyes tagja és működésének tevékeny részese teljesen átérzi a mondottakat.

Az elnök megnyitójának további részében a kath. egyháznak a kultura szolgálatában kifejtett tevékenységével foglalkozott. Ezzel a résszel lapunk más helyén találkozunk.

A műsor második pontja Zlamál Ágoston felolvasása volt Imets F. Jákó apátkanonokról, az Irod. Társulat egykori tiszteletbeli elnökéről. Találó vonásokkal elevenítette meg a nagy székyeli tipikus alakját a maga beszédes egyszerűségével, nemes idealizmusával, rajongó fajszeretével. Jól esett egy rövid félórászkát ott lenni körülötte, munkái között s hallgatni tanulságos dolgokat egy munkás élet sok apró érdekességéből, kiváltképp abban a vonzó előadásban, amely a Zlamál beszédeinek és írásainak sajtósága és megkülönböztető jellege. A felolvasás végén járunk urunk fejezte ki a közgyűlés

köszönését az élvezetes és tanulságos felolvasásért.

Most következett volna Cseke Vince dr. ügyvéd előadása, a kegyúri jog köréből. Ez azonban az előadó hivatalos elfoglaltsága miatt ezúttal elmaradt, amit a közgyűlés sajnálattal vett tudomásul, s egyúttal abban a reményben, hogy a szerző a dolgozatát szíves lesz talán később a választmány rendelkezésére bocsátani.

Ezután Király Gáspár főgimn. tanár a következő titkári jelentést terjesztette elő:

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Az Erd. r. kath. Irodalmi Társulat immár 35 éves multra tekinthet vissza. Hosszú multjában bizonyára benne van élethivatásának szükségessége, sőt talán igazolása is. Ha nem volna benne, az újabb idők szelleme, amely a kath. hívők lelkét is jobban meglepte s jobban elfoglalja, semhogy kellene, az Irod. Társulatot kétségtelenül eltemeti. — Az új idők szelleme zsarnok, nem alkuzik. A multat megsemmisíteni, letörölni vágyik. S a romok fölött akarja következetes kitartással bontogatni a hirdett szebb jövő körvonalait. És ezzel a mindnyájunktól ismert jelenséggel szemben is szívós életereje van az Irod. Társulatnak. Ez is következetesen, kitartással küzd a katholicizmus érdekeiért, ápolgatja a kath. meggyőződés és lelki élet világát, tehát építeni akar ott, ahol mások rombolni készülnek.

Az Irodalmi Társulat ezt a hivatását mindig igyekezett betölteni. Nem volt agresszív kifelé, ehhez nem voltak eszközei, azt lehetne mondani, nem lépte át az önvédelmi határvonalat. Pedig manapság a legtöbb társaság abban látja a mozgalmunk munkásság lényegét, ha támadólag lép föl, s ha főleg a katholicizmus ellen szegezheti fegyverét.

Az Irodalmi Társulat multja és jelene ezzel szemben azt bizonyítja, hogy ha nem is állunk tűzvonalban, de gyűjtjük és csoportosítjuk azokat, akik ott is megállanak a helyüket. A mi munkánk tehát tulajdonképp a kipróbált erők tömörítése, legkevésbé hangos hirdetése annak a lényegtelen külsőségnek, hogy mi is vagyunk s különös figyelmet kérünk a magunk számára.

Általánosságban — gondolom — ráillik mindez az Irod. Társulat multjára, s így az elmúlt esztendőre is, amelyről a beszámolás ez idő szerint az én kötelességem.

Mélyen tisztelt közgyűlés! Az Irod. Társulat működését kifelé az idén is a Társulat hetilapja, a Közmuvelődés képviselte. A Társulat anyagi viszonyai nem engedik, hogy az élénk szabott célt az alapszabályokban előírt módon, önálló munkák kiadásával is megvalósítsuk. A Közmuvelődés kiadása is nagy költséggel jár, minden egyes szám ki nyomtatása 500 példányban 65 koronába kerül, ami évente 3380 koronára megy. Ekkora összeget csakis püspök urunk öngyméltóságának bőkezű hozzájárulása által fizethetünk ki, amiért az Irod. Társulat jelen közgyűlésén is a leghálásabb köszönetünket kell kifejeznünk és kérjük öngyméltóságát, hogy jövőre se vonja meg tőlünk ezt az eléggé meg nem becsülhető pártfogását.

Az Irod. Társulat anyagi ügyeinek a rendezéseért és rendbentartásáért nagy

elismerés illeti meg buzgó pénztárnokunkat, Koródy Imrét, aki ezt a fáradságos munkát nagy elfoglaltsága mellett is oly pontosan és dicséretreméltóan végezte, hogy valóban kötelességet mulasztanánk, ha közgyűlésünkön kifejezést nem adnánk elismerésünknek, hálaünk és köszönetünknek azokért a nagy szolgálatokért, amelyeket évek során át az Irod. Társulat érdekében kifejteti szíves volt. (Pénztári jelentést jövő számba hozzuk — most nincs hely — Szerk.)

Társulatunknak alapszabályszerű irodalmi működése ez idő szerint kizárólag a Közmuvelődés s-hoz lévén kötve, ennek tartalmas, gondos, mindenre kiterjedő figyelmes szerkesztése főszerkesztőnknek, Soóthy Gyula lelkiigazgató úrnak érdeme. A szerkesztés pedig nagy gond és nagy fáradság. Mert kevés a segítség, az önzetlen munkás. Gyakorlott írók oda dolgoznak, ahol megfizetik, a Közmuvelődés pedig nem tartozik az ilyen helyek közé. S bár úgyszólván magára maradván kell a szerkesztőnek hétről-hétre összeróni az egész újságot, mégis a Közmuvelődés nívója sajtósága helyzetünk mellett is folyton emelkedik, s figyelmet kelt a fővárosi lapoknál is, amelyek pedig a vidéki újságokat szuverén lenézéssel szokták illetni.

A Közmuvelődés irányának jellemzésére ki kell emelnem azt a nagy figyelmet, amelyet a Közmuvelődés iskolaügyünk iránt tanúsít. A politikai irányításban nem követelhetünk magunknak valami különös befolyást. Értékes szakirodalmi cikkek megfizetésére nincs anyagi erőnk. Az újságírás sok mindenféle kívánalmainak nem tehetünk eleget. Annál nagyobb gondja volt a Közmuvelődésnek az iskolára, amely legjobban ki van téve minden oldalról a támadásnak, s a melyet nemcsak meg kell védeni, hanem fejleszteni és tökéletesíteni is minden áron. — Azt hiszem, az Irod. Társulat közgyűlése nevében is kifejezhetem köszönetünket a főszerkesztő úrnak lapunk helyes és buzgó szerkesztéseért, kérve őt a további odaadó tevékenységre, amelyben az Irod. Társulat hathatós anyagi és erkölcsi támogatása fogja kisérni.

A múlt 1912. évben megtartottak az alapszabályokban előírt választmányi üléseket, amelynek tárgyai különféle előterjesztések, indítványok és pénztárvizsgálat voltak.

A Társ. anyagi helyzete reális. Tagjainak száma 198.

A gárda, mely az Irod. Társulat s annak lapja köré csoportosul, elég nagy számú lehet. Kétségtelenül lehetne mozgalmasabb, elevenebb élete. De én emiatt nem rekriminálok. Minden rekrimináció fölösleges mindaddig, amíg anyagilag meg nem erősödünk. Éppen azért az Irod. Társulatra nézve égetőbb kérdést nem ismernek anyagi erőforrások gyűjtésénél, s bár mindnyájan meg vagyunk győződve élethivatásának fontosságáról, mindaddig, a míg megfelelő anyagi eszközök nincsenek, az Irod. Társulat feladatának magaslatára alig emelkedhetik.

Tisztelettel kérem az igen tisztelt közgyűlést, hogy ezen jelentésemet tudomásul venni szíveskedjék.

A jelentéshez főpáztorunk szólott

hozza. A közgyűlés nevében köszönettel veszi tudomásul a jelentést. Majd a K ö z m ű v e l ő d é s - r e vonatkozólag fejti ki a véleményét. Köszönetet mond a főszerkesztőnek idegölő s éppen nem háládatos önzetlen működéséért. Felhívja azokat, kik írnak s azokat is kik nem írnak, hogy vegyék elő a pennát s írjanak minél gyakrabban. Különösen ajánlja a hírvivat felkarolását; a bélyegköltséget szívesen megtérítjük. Megelégedéssel vette észre, hogy a lap nem szól bele a politikába. Különösen most, mikor hazafüüi fájdalommal kell látnunk azt az áldatlan politikai helyzetet. Mikor valakinek nagy a fájdalma, mélységesen hallgat. Reméli hogy eljön az egészséges kibontakozás, mikor a lap is hozzászólhat és fog szólni a politikához. Ajánlja a Tárcá-rovat fellendítését. Legyen az szellemes, hogy minden savanyú embert felvidítson. Ezt a rovatot ajánlja a jelenlévő teológusoknak is. Örvendetesen látja, hogy a személyi kultusz is teljesen száműzve van. Szóval püspök urunk a gyűlésen megszívlelendő útmutatást és figyelmeztetést adott a munkatársaknak és a szerkesztőnek.

Az elnök a külső választmányba ajánlja dr. Péter János főgimn. igazgatót és Könczei Benedek árvaszéki ülnököt. Ezeknek érdemeit a főszerkesztő elismerő szavakkal emelte ki.

A főszerkesztő a gyűlés nagy lelkesedése között jelentette be, hogy édes anyja, a kegyelmes asszony a Társulat alapító tagja lett 200 koronával.

Az elnök köszönő szavai s az Urangyala elimádkozása után az élvezetes, lelkes gyűlés a főszerkesztő elzetésével déli 12 órakor ért véget.

A Vöröskereszt-Egylet közgyűlése.

Nagy érdeklődés mellett, fényes, intelligens közönség jelenlétében folyt le a Vöröskereszt-Egylet közgyűlése kedden, február hó 25-én délután 4 órakor a városháza nagytermében. Az érdeklődést felkeltette az a körülmény is, hogy püspök urunk is résztvett a gyűlésen.

Novák Ferenc polgármester pár szóval üdvözölte a főszerkesztőt s a nagyszámú tagokat s a gyűlést megnyitja.

A kegyelmes püspök úr a szép számban megjelent hölgyeket és urakat üdvözölvén, rámutatott arra, hogy a Vöröskereszt Egyletnek különösen a mai izgalmas időkben milyen rendkívüli nagy fontossága van, rámutatott arra, hogy a Vöröskereszt hivatása és működése a háborúban elesett katonák ápolása a leghumánusabb és a legnemesebb célt szolgálja. Abbeli reménynek adott kifejezést, hogy dicsőségesen uralkodó apostoli Királyunk bölcsesége megfogja találni azt a helyes utat, amely nagy valószínűség szerint a béke felé fog vezetni. Abban a reményben, hogy a Vöröskereszt Egylet tagjai egy következendő szükség esetén kifogják venni a maguk részét — a közgyűlést megnyitja.

Dr. Roska Miklós titkár olvasta fel az egész egylet múlt évi működését mesterelesen megrajzolt titkári jelentését. Sajnosan jelenti, hogy Ávéd Jákóné elnök, ki az egyletet már 20 éve nagy buzgalommal vezeti és képviseli — betegsége miatt nem jöhetett a gyűlésre. A tagok száma jelen-

leg 180. Az ügyesen összeállított titkári jelentést a gyűlés élvezettel hallgatta s a főszerkesztő indítványára hálás köszönetet mondott dr. Roska Miklósnak. Beszámol a betegápolónői tanfolyamról. Nemes Sámuel törvényszéki elnök emlékét a jegyzőkönyvbe örökíti meg. A főszerkesztő elismerő szavakkal honorálja Ávéd Jákóné érdemeit s ő vállalkozott arra, hogy gyűlés után a közgyűlés halálját személyesen tolmácsolja.

A pénztári jelentést Ávéd Jákó tette meg. Ebből megtudjuk, hogy az egylet a városi szegények között karácsonyra 400 koronát szokott kiosztani. A közgyűlés Gidófalvy Géza pénztárosnak hálás köszönete mellett a felmentést megadja; elfogadja az 1913-ra szóló költségvetést is. A titkár ismerteti az új alapszabályokat. A folyó ügyek között jelenti, hogy háború esetén az egylet a városban ezer ágyas kórházat állít fel, a várbán pedig nyolcszáz helyre. Az irgalmas-nővérek főnöknője kész az egész intézetet átengedni, hol az irgalmas-nővérek ápolnak a betegeket.

A választmány kiegészítése s a polgármester köszönő szavai után a gyűlés háromnegyed 5 órakor a főszerkesztő elzetésével ért véget. A gyűlés után püspök urunk Görög Joachim örm. szertartású plebános kíséretében Ávéd Jákónét látogatta meg.

H I R E K.

Személyi hír. Herceg Hohenlohe Klodvigné pár napot az aulában töltött s szerdán reggel visszautazott Nagyszébenbe. — Vendégeink voltak: Szilágyi Dózsa premont. rendű tanár Nagyváradról s Görög Joachim plebános szentszéki tanácsos, lovag Gy.-szentmiklósról. Forster János szentszéki tanácsos ki mostanában édesanyját veszítette el — püspök urunk meghívására pár hétre az aulába érkezett. — Dr. Csáki Benjamin kolozsvári káplán a zárda növendékeinek tart 3 napos lelkigyakorlatot.

Jelentkezés érettségi vizsgálatokra. Minlázoknak, akik a folyó tanév végén a gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnál érettségi vizsgálatot szándékoznak tenni, folyó év március hó 10-ig jelentkezniük kell az intézet igazgatóságánál. A jelentkezéskor betejesztenők: a születési bizonyítvány (keresztlevél) és az eddigi középiskolai végzettséget igazoló összes osztálybizonyítványok. Az érettségi vizsgálat díja: rendes tanulóknál 20 korona, magántanulóknál 40 korona, amely díjat a jelentkezéskor kell befizetni.

Brassói Katolikus Kőr. A hivatalos lap legutóbbi száma hírül adja, hogy a belügyminiszter a brassói kath. kőr alapszabályait jóváhagyta. Egyházmegyénk e legifjabb fecskéje hazánk hideg és rideg véghatárán úgy hisszük nemcsak a brassói katolicizmus, hanem egyházmegyénk felmelegedésének előhírnöke. Örömmel üdvözöljük! Ugyanekkor sovár tekintettel nézünk a jövőbe és várjuk a katolikus intenzív társadalmi élet megújulásának jeleit. E hírrel kapcsolatban arról is értesít munkatársunk, hogy a fenti kőr ünnepélyes megnyitása felolvasó estélyivel kap-

csolatosan február hó 23-án este 6 órakor meg is történt. Az előadói tisztet Bálint G. tanár töltötte be. A sorozatos ismeretterjesztő előadások husvét utánig tartanak, amelyre a kath. kőr dob és kürtszó nélkül is mindig zsúfolt házat tud összehozni.

Kongregációi hír. Emlékezetessé tette a gyulafehérvári főgimnázium Mária-kongregációjának február 23-iki gyülekezetét Szilágyi Dózsa, nagyvárad-i premontrei tanárnak látogatása, aki hatásos beszédben foglalkozott a kongregáció ideáljaival s azok mellett való tevékeny kitarásra lelkesítette testvéreit. Szilágyi Dózsa tanár különben kiválóan lelkes híve és buzgó apostola az ifjúsági kongregációknak.

Disztornázás. Az erdélyi róm. kath. Státus gyulafehérvári főgimnáziumának disztornája minden évben kedves látványossága szokott lenni a helyi társadalomnak, amely nagy érdeklődéssel kíséri az intézet testi nevelésének szép fejlődését. A gimnáziumi tornakörnek februárius hó 23-án megtartott disztornázásán is zsűfólásig töltötte meg díszes és előkelő közönség a tornacsarnoknak nézők részére fenntartott részét. Szíves megjelenésével kitüntette a derék tornakört Püspök Urunk, ott volt a helyi tisztikar nagyrésze családjával együtt, kiváltkép a törzstisztek valamennyien, élükön Radicievics Márton tábornok és Baitz Károly ezredes úrral. A katonai zenekar indulója mellett példás rendben vonlut fel a tornadressesbe öltöztetett tanulóiifjúság. Bevezetőnek változatos svéd szabadgyakorlatokat mutatnak be, majd a magas nyújtón való csapattorna az erőnek és az ügyességnek kiváló kiképzését tüntette elő. Nagy érdeklődést váltottak ki a többnyire még nem gimnázista kis fiúknak svéd szabadgyakorlatai. A III. osztálynak hosszú farúddakkal végzett gyakorlatai plasztikus látványt nyújtottak s azok kombinációi igen mutatós mintákat adtak. A gyakorlatok precíz kivételével meglepően kivált az alacsony és magas korlátón végzett csapattorna. A testnek minden izmát arányosan fejlesztő svédornát szembeütően szemléltették a ribstollon v. lordás palánkon végzett érdekes svédgyakorlatok. A nyújtón, korlátón és magasugrásban megtartott versenyeken jutalmat nyertek: Lahni Arnold VII., Biró Gyula VII., Nagy Dénes VI., Rád János VIII., Maniu Miklós VII. és Erdélyi Gyula VII. o. t., akik mind tanulóknak való praktikus tárgyakat: könyvet, tinta-tartót, írómappát kaptak. A műsort az összes tornászok komplikáltan összeállított gulája fejezte be. Püspök Urunk a sikerült tornaestély tanulságául buzdította az ifjakat, hogy lelkiüket is olyan buzgósággal edzzék és fejlesszék mint testüket, elismerő szavakkal nyilatkozott Bihar y Béla eredményes tornatanításáról, köszönetet mondott az előkelő közönségnek, főleg a tisztikarnak a szíves érdeklődésért és élénk tetszés közt kiosztotta a győzteseknek a jutalmakat. A tornaestélyen svéd tornaszerep beszerzésére tetszés szerinti belépődíjakból befolyt 139 korona 10 fillér, amely összeghez nagyobb adományokkal járultak: Majláth G. Károly gróf 10 K, özv. Majláth Györgyné 20 K, herceg Hohenlohe Klodvigné 10 K, Radi-

cevicus Márton, Eördög Virgil, Baitz Károly és Jankovics alezredes 5—5 K. Novák Ferenc 4 K. Tamási Áron, Kovács Lajos, Szilágyi Dózsa, Náthán Bernát dr., Fuchs Nándor, Roska Miklós dr., Haupt Gottfried, Kertész Lajos, Suhr Károlyné, Petri Vilmosné, Bürger Lipótné és mások 2—2 K. — Végezetül örömmel konstatálhatjuk, hogy ezen díszturnázás igazi, nemcsak élvezetük telt a jelenvoltaknak, akik mind meggyőződhettek róla, hogy az erdélyi kath. státus intézeteiben nemcsak a léleknek képzésére, a szellemnek fejlesztésére, hanem a testnek az életre való praktikus nevelésére is kiváló gondot fordítanak és szép eredményeket érnek el.

Irodalmi társulatunk külső választmányára: Fejér Imre, Balázs Ferenc, Bálint György, Bilinszky Lajos dr., Bocskor Mihály dr., Butyka Sándor, Embery Árpád, Erős József, Forster János, Karácsony Márton, Karácsony József, Kovács Mihály, Prokupek Sámuel, Sebestyén Mózes, Szabó György, Varga Sándor, Lőrincz Sándor, Bálint László, Fejér Gerő, Meisel József, lovag Fehrentheil Henrik, id. Csató Ferenc, Péter János dr. (új), Köntzei Benedek (új). — Reméljük, hogy újult erővel és munkálkodással karolják fel lapunk ügyét.

Felolvasó estély. A zsögöd—csikszeredai Oltáregyesület Csikszeredán februárius 25-én rendezte második felolvasó estélyét nagy érdeklődés mellett. Rigó István kántor a tőle megszokott művészetével énekelte el az „Egek ékessége” kezdetű egyházi éneket, melyet Bak János ny. kántor zenésített meg. Vajna Margit ügyes szavalata után dr. Csipak Lajos főgimn. tanár „A modern és keresztény nő” címen olvasott fel s érdekesen fejtegette, lehet-e az igazi értelemben vett modern nő vallásos is, és elítélte a fenomenizmus túlhajtását. Kovács Mariska művészi zongorajátéka befejeztével pedig Kádár Ferenc főgimn. tanár röviden ismertette Vajda János írói működését s három költeményét olvasta fel. Simay Günther Jenő éneke után befejezül dr. Szekeres József plebános mondott köszönetet a szereplők közreműködéséért s a jelenvoltak érdeklődéséért.

A bürkösi kápolna ügye. Melczor Károly szentágoti lelkes ezúton kéri azokat, kik a bürkösi kápolna ügyében gyűlöfvet kaptak, hogy az íveket — legalább írezen — hozzá visszaküldeni szívességgel.

Kérelem. Ki ismeri paptársaim közül a falusi „Békebírósgót”? úgy tudom, Erdélyben főképp unitárius községekben van körülbelül 10 helyen. Célja az, hogy a falusi perlekedő feleket visszatartsa a járásbírósgótól és otthon köztük igazságot szolgáltatva — lehetőleg kibékítse. Ha valaki ismeri és az alapszabályokat beszerezheti, igen leköteleznék, ha nekem elküldené vagy esteleg a Közművelődésben közzétenné. Kide, 1913. febr. hó 24-én Olasz András plebános.

A lelkigyakorlatokat a brassói róm. kath. polgári leányiskolában P. Buzna tartotta febr. 16—18-ig, az állami reál-, kereskedelmi- és szakiskola róm. kath. tanulói része dr. Szilveszter Ferenc főgimn. tanár febr. 20—24-ig, az állami polgári leányiskola róm. kath. tanulói ré-

szére Oláh Dániel plebános febr. 28-tól márc. 2-ig.

Hírdetmény. Gyulafehérvár sz. kir. város rendőrkapitánya részéről enzel közhírré tétetik, hogy egy veszettség gyanús kutya miatt az 1888. évi VII. t.-c. 67. paragrafusával a F. M. rendelet 188. paragrafusával a kutyákra 40 napi zárlat elrendeltek. Minélfogva a kutyák éjjel-nappal kötve tartandók, vagy biztos szájkosárral s porázon vezetve tartózkodhatnak csak az utcákon, a szabadon járó kutyák kiirtatnak. Gyulafehérvár sz. kir. város rendőrkapitányától, 1913. év február hó 26-án. Roska József rendőrkapitány.

Figyelem. A főtisztelendő papságnak szíves figyelmét felhívom arra, hogy a régi husvétii gyertyát átöntöm s különként csak egy koronát számítok fel. A ki tehát szép és új husvétii gyertyát óhajt, az forduljon bizalommal D o k u p i l Lajos nagy-lévárdi jóhírnevű viaszgyertyaöntő cégéhez, a hol teljes megelégedésére szolgálják ki.

Tavaszi kalászosok termésének fokozása. Tavasz kalászosaink termésátalaga kicsi, mert gazdaközönységünk különösen a zabot, de az árpát is olyan földbe szokta vetni, amely ki van élve. Az országos magyar királyi növénytermelési kísérleti állomás holdanként 200 kg. szuperfoszfát használt fel, amelyet kézzel szórtak, 100 kg. szuperfoszfáttal, amely Record nevű trágya-szervetével lett a maggal egyidejűleg ugyanazon sorokba beleszórva. Az eredmény tavaszi buzánál szórva trágyázás után átlagosan 262 kg., a sorba trágyázással 344 kg. többletermés lett. Árpánál szórva trágyázással 114 kg., sorba trágyázással 249 kg. többletermés érték el. Zabnál szórva trágyázással 80, sorba trágyázással 151 kg. többletermés érték el, s a műtrágyázás következtében a többletermés nem egy helyen 300—400 kg. s egy esetben 800 kg. volt. Mődjában van tehát minden gazdának ez egyszerű eljárásal tavaszi kalászosainak termésátalagát igen

jelentékenyen nagy haszonnal fokozni, a mire most annyival is inkább szükség van, mert ősi kalászosokból sokkal kevesebb lett tavaly a folytonos esőzés miatt elvetve, mint más években, s így e veszteségeket a nagyobb területre vetendő tavaszi kalászosok nagyobb termésével kell helyreállítani.

C S A R N O K.

Az élet útjai.

Írta: Zagyva Mariska.

Mikor azok kimentek a szobából, mintegy sugallat által megkapva, a papirkosárhoz lépett — kivette az összeroncsolt képet, kisimította és kis zsebkönyvébe rejtette.

Pár nap mulva megtörtént az esküvő nagy fényvel és pompával. Az ifjú pár egy év mulva eltávozott a városból. A férj elhelyeztette magát a hatodik vármegyébe, mert félt, hogy nemsokára csupán uszályhordozója lesz hitvesének a házi-barátok tömjénező serege miatt.

Körülbelül három év telt el minden jelentősebb esemény nélkül. Egy napon Irén levelet írt anyjának. Nagy örömhírt közölt benne. Gyönyörű kis fiút hozott a gölya s most, hogy a szobára van utalva, unatkozik és kéri anyját, engedje Lujzát hozzá egy pár hónapra, mert Lujza társasága reméli elüzi kedélye egyhangúságát. — Darvasné örömmel tett eleget kedves Irénkéje kérésének és Lujza csakhamar elutazott.

Két napi hosszú utazás után megérkezett a várva-várt vendég. Angyal arcú kisbaba s hugának ölelő karja fogadta. Lujza derült lelke csakhamar otthonosan érezte magát a látszólag boldog kis családkörében.

Pár nap mulva megdöbbenéssel tapasztalta az ellenkezőjét. — Szomorúan vette észre, hogy huga sorsával elégedet-

A pécsi 1907. évi orsz. kiállításon az Orsz. Iparegyesület által nagy ezüst éremmel kitüntetve.

Számos évek óta a pécsi székesegyház és sok más plebániai templom viaszgyertya, örökmécs, olaj szállítója.

Alapítotott 1829-ben.

Telefonszám 424.

KRISZTIAN JÓZSEF és FIA

méhviaszgyertyagyár, méz, fáklya és viasz raktára

PÉCSETT.

Főüzlet: Szigeti országút 3. sz.

Fiókiüzlet: Jókai-tér 9. szám.

Ajánljuk a főtiszt. plebános urak becses figyelmébe kitűnő minőségű és az egyház rendeletének megfelelő valódi méhviaszból készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összes templomi kellékeket.

Kivánatra árjegyzékünket bérmentve küldjük.

len, férjével szemben ingerült, szeszélyes. Kedélye elveszett s dacára anyai örömeinek, tompa érzéketlensége összeroppanással fenyegette családi boldogságát.

Lujza nem szólt semmit. — Naponként eljárt a reggeli misére szívből fakadó imával ostromolva az ekeket huga családi boldogságáért.

És imája feljutott az Isten színe elé. — Egy szép napon ugyanis azzal lepte meg Irén, hogy ő is elmegy a reggeli misére és ha Lujza akarja, mindennap elkíséri. — Hogyne akarta volna Lujza, — hisz a lelke is örült, hogy monoton egyhangúságából ébredezni kezd huga.

Kezdeknek ez is igen jó attól, kinek valamikor még öt perc is igen hosszú volt az Isten házában. Így ment ez aztán napnap után, hét-hét után. Lujza örömmel tapasztalta, hogy Irén nyugalma, vígkedélye kezd visszatérni. Férjével szemben gyöngédebb és a fejlődő kis fiúban igazi gyönyörűségét leli.

VI.

A templomba már több mint két hónap — hűsögesen járogattak, nem ketten; de hárman. Irén kívánságára férje is velük tartott és még boldog is volt, hogy végre-valahára olyas valamit tehetett szeretett kis feleségének, a minek az szívből örvendett.

— Irén kevéssel Lujza elutazása előtt annak nyakába borult és sírt. Sírt a igaz boldogság örömkönnyeit, mert bevallotta néniének, hogy már-már kétségbe volt esve, nem lelte örömét semmiben és folyton nyugtalan, ideges volt. De mióta Lujza derült, nyugodt arcát látja s az imádság isteni magaslátára lelke fel tudott emelkedni, azóta a hit világánál más színben látja az életet és érzi, tudja, hogy Isten megem érdemelt boldogságot adott neki, holott ő azelőtt soha sem imádkozott.

— Édes Lujzám, Isten után neked köszönhetem boldogságomat, mit neked meghálálni sohasem leszek képes; de Istenemhez meg nem szűnök imádkozni, hogy adjon oly boldogságot neked is, mit én érdemtellenül bírok.

— Irénkém, légy nyugodt, én így is boldog vagyok, s ha a jóságos Isten még tartogat számomra egyebet is, úgy bizonyára én is elérem azt, hiszen Ő rendezti életünk útjait és örökdiik sorsunk felett...

(Folyt. köv.)

Reichart Testv. gyárosok Dornbirn, (Vorarlberg.)

Valóban színes nyomás, maradékok: széles, szilárd, megmosható fehérnemű áru, méterenkint **36 fillérért eladó**, darabonként véve kétszeres árba kerül. — Minták díjmentesen állnak rendelkezésre. Meg nem felelő kicserélhető bármikor Dornbirnben.

Katolikus családok lapja

„ÉLET”

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén **Izsóf Alajos**. Előfizetési ára egész évre 20 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. — Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmu, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

Hirdetések
felvételnek
a Kiadó-
hivatalban.

GÉPOLAJ!

Értesítés!

Legközelebb üzembe jön

Amerikai rendszerű gépolajgyáram.

E nemben s ily módon

legelső az egész ország területén.

Mindenfajta gép- és henger-olaj minden minőségben.

BENZIN fogyasztók

figyelmét ezúton vagyok bátor újonnan épített s a modern technika legújabb vívmányainak meg-
lelőn felszerelt **benzinrektifikációm-ra** készülék segítségével legelső minőségű finomított és kétszer tisztított, **motorbenzint, automobilbenzint, fókuszáltbenzint** több minőségben, teljesen szagtalanul, gyógytári célokra is, továbbá **gazolint** (világítási célokra), **hidrúrt** (szárazításra), **extraktív benzint** és **terpentinpótlékokat** gyártatok, mely előrendű termékeimet mérsékelt áron, pontos és gyors kiszolgálás mellett ajánlom tisztelt vevőimnek. — Legfinomabb **király- és szalonpetrolium!** Mindennemű ásványolajtermékek; **motorhajtó olajok, mozdony- és gépkező-olajok!! — Tűzreő olajok!!**

BARUCH-JEREMIAS
kőolajfinomítógyára Maros-Vásárhely.

Hinger József

asztalos mester Gyulafehérvár
Széchenyi-utca 10. sz., (saját ház) a Lickeli-féle vasraktárral szemben

K épület munkát, festett, mas-
S siv és furnéros butormunkát,
E portálé és boltberendezést,
S úgyszintén javításokat is el-
Z fogad. Szállit és lerak tölgy
I és bükkparketát. Árjegyzék
I szerint vendéglői, irodai és
T ebédlőszékeket, tükröket mé-
ret szerint. Raktáron tart
minden fajta fakoporsókat is.

Lelkiismeretes és pontos kiszolgálás. — Szolid árak.
Tervrajzok díjtalanul készíttetnek.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

Megbízható katolikus cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal
mindennemű templom berendezési és felszerelési tárgyak, u. m.:
oltár, szószék, gyóntatószék, templompadok, szentély-korlát és egyéb felszerelési tárgyak készítését, szállítását, régi oltárok aranyozását és átalakítását.

Pontos rajzzal és költségreteréssel
készséggel szolgálok.

Több kisebb méretű vagy több nagyobb megrendelésnél személyes megjelenés.

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Több elismerő nyilatkozat!

Püspöki Lyceumi Könyvnyomda

bérlő SCHÄSER FERENC
KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZET — GYULAFEHÉRVÁR.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemű irodai cikkeken, író- és fogalmazványpapirosokban, stb.

Teljes irodaberendezések modern amerikai rendszerben.

Egyházi nyomtatványok

mindig raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

Linotyp betűszedő- és más új gépekkel felszerelt könyvnyomdában mindennemű nyomtatványok kifogástalan minőségben versenyképes árák mellett készíttetnek.

Minden — bárhol és bárki által hirdetett könyv, zenemű vagy folyóirat általam eredeti áron beszerezhető. Árjegyzék és költségvetés ingyen!

Boda József

orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és m. t. egyháztanács tudomására hozni, miszerint orgona- és harmonium-építő

műhelyemet

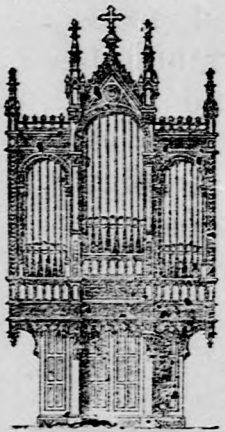
teljesen ujjonnan rendeztem be, minek utánna módomban áll a legnagyobb szabású orgona-építését is elvállalni. Bárminemű javításokat átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközölök.

A n. é. közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Boda József orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Számos kitüntetés.

Dokupil Lajos

méhviasz gyertyaöntő
Nagylévárd, Pozsony m.

Vagyok bátor a főtiszt. papság becses figyelmét odairányítani, hogy bármiféle régi husvéti gyertyát átöntésre elfogadok és kilonként csak **1 korona** munkadíjat számítok. Láda és szállítási díj a megrendelő terhére esik. — Szép, jó és tetszetős kivitel biztosítva. — Tisztelettel:

Dokupil Lajos

méhviasz gyertyaöntő
Nagylévárd, Pozsony m.

Számos kitüntetés.

ALAPITVA 1805. ÉVBEN.

ALAPITVA 1805. ÉVBEN.